

Hétfői Napló

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre 180.—, negyedévre 40.—, 1 óra 15.— kor.

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN HÉTFŐN REGGEL

SZERKESZTŐSÉG: VIII., RÖKK SZILARD-U. 4.
KIADÓHIVATAL: VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. SZ.

Enyhül a Magyarország ellen irányuló kisantant szerződés

Prága, augusztus 13. A marienbadi találkozóról a Prager Tagblatt ezeket írja: Az általános politikai helyzet enyhülése abban ismerhető fel, hogy a kisantente új szerződésében a Habsburg-kérdés már nem középpontja a tárgyalásoknak s így a főképp Magyarország ellen irányuló eddigi szerződés határozományai részint megszűnnek, részint enyhülnek. Irányadó cseh és jugoszláv politikuskok felfogása szerint a Habsburg-kérdés az aktív politikára most már elvesztette jelentőségét.

Jugoszlávia és Csehország konfliktusa

A Morning Post belgrádi levelezője írja: Jugoszlávia és Csehország között Komoly összejövedés támadt, Azon különböztek össze, hogy ki képviselje a kisantantot a Népszövetség tanácsának kiüzöbön álló ülésén. A megállapodás az volt, hogy a kisantant államai közül egyről évre más állam küld megbízottat. Jugoszlávia most azt kívánja, hogy először az ő képviselője szerepeljen a tanácsban, mert véleménye szerint a napirenden szereplő kérdések, amennyiben a kisantantot érintik, egytől-egyig Jugoszláviának kérdési. Ezzel szemben Bejes első ízben Csehország megbízottjával akarja képviseltetni a kisantantot, még pedig azon a címen, hogy Csehország a kisantant első és legerősebb hatalma.

A belgrádi kormány megnehezítte ezért egy a belgrádi, mint a zágrábi sajtó pártkülönbség nélkül hevesen támadja Benest. Merész közpözelésnek mondják, hogy Csehország a kisantant vezetőjének tartja magát. Ideje már véget vetni annak, — írják — hogy Benes a ruga céljai szerint dirigálhassa a jugoszláv hadsereget, amelynek erejére annyira rá van utalva a belső zavarakban meggyöngült Csehország. Az angol lap tudósítva ehhez hozzáfűzi, hogy Jugoszlávia nem akar szakítani Csehországgal, de mindenesetre erős ellenérzéssel nézi Csehország szereplését.

A II. Internacionálé elnökségének fandeszkózási Prágában

(Cseh sajtóváros). A II. Internacionálé elnöksége ezidőszarint Prágában előtanácskozást folytat az októberben Hamburgban tartandó kongresszusról, amelyen a munkás-internacionálé helyreállításáról fognak határozni. Tegnapi tudomásunk volték az Internacionálé titkársának, Ramsay MacDonald-nak lemondását, aki egyéb munkával való túlterhelése miatt nem vállalhatja tovább ezt a tisztséget. A távozó titkárnak köszönetet és elismerést szavaztak és helyébe az angol Tom Shaw-t választották meg az Internacionálé titkárává. A szombatban megkezdett tárgyalásokon egybehangzóan a második Internacionálé és a bécsi nemzetközi munkaközösség újul való egyesítésének feltevéleit beszéltek meg.

„Az 1914-es Magyarország kell, teljes jogi és erkölcsi rendjével”

Rupert Rezső a politikai helyzetről és a kibontakozás utjáról
„Meg kell állítani az országot a lejtőn”

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

Az egész ország közvéleménye oszlatlan érdeklődéssel tekint a nemzetgyűlés összeülése felé, mint-hogy az elterjedt hírek szerint gr. Bethlen István miniszterelnök az első érdemleges tárgyalási nyilatkozatot készül tenni a Házban.

Többiben előfordult már, hogy a miniszterelnök azt a nézetét, hogy mult politikai gravámeneket félre-téve, az ország összes pártjainak a békés megértés útján vállalt munkával kell a konszolidáció, főleg a gazdasági konszolidáció útján haladniok és felszólalásaiban ilyen irányú felszólításait is intézett az ellenzékhez.

Előben az ellenzék magdává tette Bethlen István grófnak ezt a nézetét.

és hogy ez a közös munka eddig nem következett be, annak oka — az ellenzék szerint — az volt, hogy

Bethlen István gróf szavai és cselekedetei között mindig megtehető ellenért mutatkozott,

a miniszterelnök általában óvakodott a maga részéről pozitív ígéreteket tenni a felhozott sérelmek orvoslását illetően, inkább általánosságban mozgott és ami kevés pozitívum volt is szavaiban, azt lerontották és illuzórisá tették a sajtó pártjából szökök kijelentései és a kormány cselekedetei, vagy passzívitéisa.

Ezáltal is attól függ tehát, hogy tette válik-e a miniszterelnök szóbeli akciója, vagy sem, hogy az ellenzék milyen komolynak itéli a kormány részéről elhangzó ígéreteket, lát-e a nyilatkozatban, vagy kap-e garanciát arra nézve, hogy a szabadságjogokra vonatkozó azokat a követeléseket, amelyek nélkül tartja megvalósíthatónak, teljesíti.

Az bizonyos és ezt a Hétfői Napló munkatársa előtt úgy a liberális ellenzékben, mint a szocialdemokratá pártban teljes határozottsággal kijelentették, hogy amennyiben a miniszterelnök részéről egy közös munkára felszólító nyilatkozat elhangzana és az a nyilatkozat magába foglalná az előbb említett garanciákat is, amennyiben tehát a kormány a maga részéről tettekkel adná tanujelét a kooperációra való törekvésének:

a liberális ellenzék igiton hajlandó kikapcsolni a mult sérelmét és elvi álláspontjának épségben tartásával készséggel vesz részt minden olyan munkában, amely helyzetünk szándékára vezethet.

Természetes dolog, hogy ez ma legelsősorban gazdasági kérdésekre vonatkozik.

A politikai életben ma a gazdasági probléma minden egyebet háttérbe szorít. Belső politikánk e kö-

ül a tengely körül forog és a helyzet megítélni csak a gazdasági kérdésben keresztül lehet. Az ország közvéleményét is ez érdekli ma és ezért felkerestük az ellenzék egyik vezető politikusát, Rupert Rezsőt, hogy mondja el véleményét a helyzetről és az ellenzék utjáról.

— Mi a véleménye az általános politikai helyzetről, kapcsolatban a gazdasági állapotokkal; milyennek látja a közeljövőt és mi volna véleménye szerint a kibontakozás helyes útját — kérdeztük tőle.

— Ami kérdése első részét illeti — felelte Rupert, — az általános politikai és gazdasági helyzetet, tekintettek azok egymásra hatására is, szomorúnak, vigasztalannak, szinte reménytelennek tartom; mondhatnám rövidében: olyanak látom, amilyen már évek óta. Dul az osztályuralom minden kártávoása ma is, mint évek óta már. Nagy pópájú, kevés dohányu emberek azt hiszik, hogy csak az ő receptjük szerint lehet hazát menteni s ha ők a hatalomról leszorulnak, akkor vége az országnak is. Azért tuskón-bokron át, minden eszközzel csak egyre törnek, hogy a hatalmat kézben tart-hassák, ők lehessenek a helyzet urai, ha ennek ára talán az is, hogy szilys rendbontásokat is elnézzenek, vagy megbotásassanak, a nép igazi akaratait megnyilatkozását pedig oktrojjal, hatalmi erővel és egyéb visszaélésekkel megkörtölik, mint legutóbb is történt. Kezdetől fogva abszolutizmusféle az, amit a mai rend emberel alkotmányos kormányzásnak neveznek, mert ugyan mi más lehetne a kivételes és nem kivételes hatalomnak az a tobzó-dása, mely mindig erőny volt reakció intézmények megvalósításában és reakció cselekedetek gyakorlásában, mint az internálás, a sajtó-szabadság pártos kezelése, a numerus clausus, a mozi-konfiskálás, a különféle monopoliomok ajándékozása, egyes kereseti ágak üldözése, az Italmérsék, trafik-jogok kezelése, stb.; ellenben nagyon lanya, sokszor bünyösen passzív volt sok minden kártevésével szemben, mely mind a nemzet életgyökereit rágta, hogy csak arra utáljak, hogy a magyar népszádalom jó része, vagy sok egyes nem kedves valakik szilve védtelenek voltak a felelőtlen elemek ezérféle tamadásával, sőt egyes hatóságok tulkapásaival szemben is. Tessék így elképzelni gazdasági rendet, társadalmat, országot, államot, a melyben: „mert nincs mindenkinek biztonsága, tehát senkinek sincs és nem lehet.”

— A helyzet ma sem más. A bajok, az elnyomás, az üldözés vigan tobzózik tovább. Folyik és pedig a kormány rossz irányban tanusított engedékenységé, másrészt rossz irányban alkalmazott szigorúsága jóvótáblól a testvérháre, a gyengérek elnyomása, mely miatt kifélé ellen-ségeinkkel szemben oly keservesen

és teljes joggal panaszkodunk. Nem csuda, hogy panaszainkra gunyas kacaj a válasz: „Előbb magatok hagyjátok abba önmagatok üldözését, lebombázását, internálását és adózó egzisztenciátok, valamint sajtótok üldözését, a szabadon szóló becsületes lapok betiltását, mely egyuttal sok munkás száájából is kivesszi a kenyeret.” „Előbb — mintha hallanám, mondják — szerettek érvényt a magatok törvényeinek, előbb állítsátok helyre az erkölcsi rendet a magatok földjén.” „Akkor majd talán beszélhetünk külföldi kölcsönről is.” „Szereztek meg gazdasági életfeltételeit legfontosabbikát: a hitel, melynek alapja, hogy országotokban mindenki biztonságban érezhesse magát.”

— Hogy a helyzet most hirtelen válságosra fordult, ez egyszerűen nem több, minthogy a létező bajokat most már, mintán a fejek falba verőfeket, mindenki látja s a sokféle okozat jelentkezik. Egyszerien meg-ért a gyümölcs. Ez — szerintem — a jövő köpe.

— Ebben adva van az is, hogy miképp képelem el a lejtőn való megállást, a kibontakozást. Meg kell szüntetni, de azonnal az okokat. Vissza kell adni a nemzet és polgárainak szabadságát. A szabadságát a jóra! Hadd dolgozhasson, vehessen léleketet mindenki szabadon. Ne akadályozhassa senki még azt sem, hogy kivétel nélkül mindenki tanulhasson s ezen a réven megszereshesse boldogulásának küzdő gyegyveit. Csak arra kell vigyázni, hogy mennél kevesebb embert keljen magának az államnak eltartani. Itt tessék numerus clausus-szal dolgozni. Hanem aztán arra már a hatalom minden szuronának vigyáznia kell, hogy többé adózó polgáranak hajaszalát se görbitessék meg.

— Vissza ahhoz a jogrendhez, ahol még 1914-ben voltunk. Szabadon, félelem nélkül akarunk jární végre az utcákon, mint akkor.

— Ahhoz, hogy idáig érrünk, egészséges közvélemény, az összeség boldogságát szolgáló kormányzás kell s nem olyan, melynek fő-gondja, hogy hány szolgábró kerüljön be a parlamentbe. Ott sem mászi főmbírnoknek verkedésre gyürközní. Az 1914-es Magyarország kell, ha csonkán is egyelőre, de teljes erkölcsi, jogi rendjével. Akkor talán majd jön a gazdasági rend is és el kezdünk lépkedni a régi, nagy Magyarország Igéretföldjé felé is.

— Akkor majd nem kellene kétségbeesett felhívások és egybek, a liberális ellenzék is tudni fogja, hogy hol a helye.

— Ugye milyen száalmas hatalmaskodni s aztán ha jön a megpróbáltatások ideje, könyörögni! Ott lesztünk, miniszterelnök ur! Ha kell, könnyezve beküldünk meg és borítunk akár, azok keblére is, kik eddig

nek rájuk bennünket, mert idejében meglátnak a lejött és mert arról a politikáról időben rosszat jósoltunk, mely végre is a legrosszabbhoz vezetett. A hazá megmentésére mégis szívesen sorakozunk, ha ön hív is bennünket.

Repülő uzsora-bíróságok

Ismeretes, hogy a kormány a drágaság letörésére olyan rendeletet is készített, amely az eddig működő három uzsorabíróságot kiegészíti és hat uzsorabírósági tanács felállítását hagyja meg. A legutóbb megtartott minisztertanács rész vettek az ország ítélőtábláinak elnökei is és itt dr. Juhász Andor, a budapesti kir. ítélőtábla elnöke vetette fel azt az ideát, hogy az árdragítási bünperek gyors lebonyolítása érdekében állítsanak fel úgynevezett repülő uzsorabírósági tanácsokat. Ennek folytán még e héten megkezdí működését a repülő uzsorabírósági büntetőtanács, még pedig először a központi vásárcsarnok helyiségében. Akir árdragításra érnek, rögtön az uzsorabíróság elé állítják, ahol nyomban ítélik nek is feleté.

Dr. Langer Jenő kiriai bíró a budapesti büntetőbíróvárszék elnöke még ezen a héten gondoskodik, hogy az eddig felállított három uzsorabírósági tanácson kívül újabb három uzsorabírósági tanács alakíttassék.

A szigorú és radikális rendszer, amellyel most kezdtek meg az árdragító kereskedők kezelését, kereskedői és iparoskörökben nagy megrökönyödést keltett. A kereskedők annak illusztrálására, hogy nem ők az árdragítók, azt hangoztatják, hogy az íthető mezőgazdasági termények ára sokkal magasabb, mint azé a portékké, amelyet tengeren túlról importálnak ide. A fővárosi kereskedők a legközelebbi napokban ankétet tartanak a maunk érdekeinek megóvása végett.

Csalás a rokkantak nevében

Még a választások idején a gazdaságpolitikai part szolgálatában állott Szász Károly kömves, akit azóta bírtak meg, hogy ya part jelöltje számára aláírásokat gyűjtse. Emellett azonban a kömvelégyen egy másik gyűjtővel is házalt, amelyben a rokkantak számára gyűjtött pénzt. Azzal tövösztette meg az embereket, hogy aki általa a rokkantak számára kisebb-nagyobb összeget ad annak ő rokkantigazolványt szerez, amellyel azután igen fontos áron tud az illető szerezni cipőt, ruhát és egyéb kiegészítőket. A pénzeket be is gyűjtötte, a rokkant igazolványból természetesen nem lett semmi, sőt az összegyűjtött összeget sem szolgáltatá be a rokkantknak. 47 föléltentés érkezett ellene, a csaló kömvelégyent tegnap déltán főtörmentők a detektívok, a főkeapítványára állították elő, ahol kihallgatása után letartóztatták.

Vitéz avatás a Margitszigeten

A Vitéz Szék augusztus 15-én délelőtt 10 órai kezdettel rendez a BAC sporttelepen a vitézek avatási ünnepét. Ez az avatási ünnepély egyrészt mind a városi, mint a vitézek első választott főkapitányja Jozsa a vitézi eskü letétele után, vitézül és avatni a Vitézi Szék részéről javaslatot hozott kiváló honfidel, akik személyi vitézségükkel és firtóritáhatatlan magyar zászlóknkkal vitézi telek elnyárszere érdemesebbé váltak. Az ünnepes országos keretek között fog lezajlani, amelyen egy központi hatóságok, mint a törvényhatósági váro-

Ma tárgyalja a bíróság Héjjas lakásügyét

Ismeretes az a harc, amely a múlt hét végén dr. Eötvös Bálint és Héjjas Iván között támadt. Eötvös Bálint dr. pert indított Héjjas Iván ellen, a köztük fennálló vitás lakásügy bírói eldöntése végett és ezt megelőzően Héjjas Iván embe- roel kidobálták az Eötvös-utca 26.

szám alatt lévő lakásból Eötvös Bálint dr. butoratt és egyéb ingóságait. A budapesti központi járás-bíróság dr. Rónay Károly táblabíró előtt a mai napra tüzték ki az Eötvös-Héjjas-féle lakásper tárgyalását.

Szombatra várható ítélet a Landau-pörben

— A Hétfői Napló tudósítójától —

A hetek óta fártó Landau-Döb- bünnyü tárgyalásának bizonyítottan anyaga befejezés felé közeledik. E héten októvelni véget érnek a mög hátrahárvó tanúkihallgatások és az iratok felolvasása, az irázzakértők és orvosszakértők meghallgatása után minden valószínűség szerint e hét végén megtartják a párbeszédet is. A bíróság — hogy gyorsabb időben fejezhesse be az ügyet — e héten a keddi ünnepnap kivételével, minden nap tart tárgyalást, úgy hogy

valószínűleg szombaton már meghozhatja Döb Nándor és

társai felett a csavarsói ügyben az ítéletet is.

Ha egy-két napon belül a katonai hatóságok nem adják meg a felmondást Danzsy Mihály főhadnagynak a titoktartás kötelezettsége alól, akkor a bíróság mellőzi a tanu további kihallgatását, csupán arra vonatkozólag dönt, hogy a már letett vallomásra megsekketi-e, vagy sem.

Itt említtük meg, hogy az ügy hatósági funkcionáriusai nap-nap után sok névtelen levelet kapnak és sok fenyegető levelet kap Rupert Részó is.

sok és vármegyék összes közhivatalai, a katonai és rendészeti alakulatok, valamint a községek is nagy számu küldetéseggel képviseltetik magukat.

Aranyparitások munkabért követelnek a Keresztényszocialisták

A Keresztény Szocialista Szakszervezetek vasárnap délelött tartották nagygyűlést a régi országgyűlésben, amelyet Székely János volt államtitkár nyitott meg, rámutatva arra, hogy a nyomor és az egyre növekvő drágasággal szemben a kormány tehetetlenül áll, mert nem mer hozványolni a nagybankokhoz, melyek a drágaság okozói. Utána Tober János szakszervezeti főtitkár beszélt, aki beszédében a türehtetlen drágaságról és koronánk romlásáról a bankokra hárította a felelősséget. Követelt, hogy a kormány dráki szigorral kényszerítse a bankokat, hogy eredeti hivatásuknak megfelelően dolgozzanak. A munkások helyzetével foglalkozva oly irányú követelést terjesztett elő, hogy a kormány gondoskodjék arról, hogy a munkabérek a drágaságnak megfelelően fixroztassanak, hogy ne kelljen a munkásoknak állandó sztrákkal kiérzékenykedni megelhetőséket, ami a termelésnek is kárát van. Kecskés Károly felszólalásában azt követelte, hogy ha a kormány nem képes a drágaság problémáját megoldani, távozzék a helyéről s adja át azoknak a helyét, akik tudnak és akarnak rádtőlisan szembeszállni a spekulációval, mely a olgokozó millióit a pusztulás örvényébe futtatja. Határozati javaslatot terjesztett fel, melyben többek között a következőket mondja:

Követeljük: I. hogy a kormány azonnal állítsa föl egy a szellemi, mint az ipari és mezőgazdasági munkások és munkaadók részére a paritások munkabért megállapító bizottságot, melynek feladata a munkabérek arányba hozása a mal drágasággal. II. Követeljük a hatóságok kedvezményesen ellátás fönntartását és kiterjesztését azokra, akiket kihagytak. III. Követeljük a pénzügyi állandósított és függetlenítését a hazai és külföldi valutapekulációktól. Amennyiben a nagybankok részesei a korona romlásának álltásának okozói, a valuta, élelmiszert, fűtő, sz. kereskedéstől. IV. Követeljük, hogy a szanármetlen árdragítást a kormány dráki szabályokkal törje le, hogy V. a titelő szereket: fűt, szent, valamint a cukrot az állam monopolizálja, hogy VI. a kivitel és behozatal haszna az állam részére biztosítsanak, VII. Hogy a keresztény szöveteit mozgalmat kispar és kereskedelem a kormány részéről az eddigéig hathatóbb támogatásban részesítsenek. VIII. Hogy az állam gazdaság föl azonnali a hivatalos árdragításnál. Végül követeljük, hogy se csak a buza és az ipari munkások által ter-

melt étkelt drát számíták aranyparitások, hanem a munkabéreket is, mert különben a termelő erő, a nemzet maga fog elpusztulni.

A nagygyűlés Kecskés Károly határozati javaslatát egyhangulag magávé tette.

KÜLFÖLDI HIREK

Irország

Az ir szabadállamban, amely pedig már kivívta függetlenségét és szabadságát, még mindig nem tudják helyreállítani a rendet. Kormányzatok és lázadó alakulatok összecsapatáról röpit szét híreket a táviró napról napra és talán el lehet mondani, hogy nincs óra, melyben ne öntözne vér az új szabadság földjét. Griffith halála valószínűleg szintén hozzájárul a zavarok fokozásához, a kormány erős tekintélyt veszített benne, akinek kidölése, ha közvetve is, erecsíti az elégedetlennedők pozícióját, mert így kezeznél kihasználni a pillanatnyi zavart és a kormány helyzetének pillanatnyi gyengülését.

De Valera hívei újabb megerőtelét kíséreltek meg. Rajtatítotték a főposta őrségén, majd behatoltak az épületbe és felgyújtották a termeket. Célnak csupán ez szelen rombolás volt és különösen azt a termeket akarták elpusztítani, ahol a távirógepek állnak. Nagyobb kárt nem tudtak tenni, mert a katonaság idejében a helyszínre ért, és ártalmatlanná tette a lázadókat.

Hivatalos jelentés szerint a kormánycsapatok Cork városának elfoglalásakor 50 foglyot ejtettek. A katonák közül heten estek el és többezen megsebesültek. A vidéken többféle önkéntes csapatok alakultak, amelyek a nemzeti hadsereggel karöltve iparkodnak az ország hákjét és belső rendjét helyreállítani.

Az ir lázadók megrongálták az ir partokon azokat a kábelvonalakat, amelyek az Egyesült-Államokot kötik össze Angliával. A vonalakat eddig még nem sikerült kijavítani és különösen a pénzügyi világ szenvedni omiatt, mert az üzletemberek csak képedelemmel tudnak egymással érintkezni.

Neilson vezérőrnagy ellen Ashburton közelében, ugyanazon nap, amikor Wilson tábornok gyilkosait kivégezték, merényletet követtek el. Neilson puskalövés ölte. Állapota igen komoly.

Elzász-Lotharingia

Az Elzász-Lotharingiából kiutasított alkalmatlan németek kiutasítását szombaton minden incidens nélkül hajtották végre.

A német sajtó természetesen nagy felháborodással tárgyalja az Elzász-Lotharingiából kiutasított németek ügyét és erőlyesen tiltakozik a franciák intézkedése ellen, amelyet a civilizáció legelemből törtvényeibe ítűközőnek mond. A Vörsche Zeitung úgy emlékezik meg a kiutasításról, mint barbár brutáltsárról.

Olaszország

a belgrádi kormány a Giornale d'Italia jelentése szerint utasította római követét, hogy sürgesse meg a Santa Margheritában kötött szerződés végrehajtását, azaz Delmeia harmadik zónájának és Susák külvárosnak kirűtését, továbbá annak a vegyes bizottságnak megalkotását, amely a zarái szabad zónát és a flumei határt lesz hivatra megállapítani. Az olasz kormány vonatkozásának esetére a belgrádi kormány azzal fenyegetőzik, hogy a népszövetséghez fordul.

Mint a Tribuna jelenti, az olasz legkisebb kereskedelmi szerződést a legközelebbi napokban a parlament elnapolására való tekintettel királyi dekrétummal fogják ratifikálni.

Alagi versenyek

A szombati és vasárnapi galoppversenyek nagy közönséget vonzottak ki Alagra és a várakozások megfelelően kitűnő, népes mezőnyökkel bővelkedő, realis versenyeket nyújtott a két versenynap. Szombaton a Rappera-aj volt a legfontosabb futam, melyben Ballerina II., a Bakonyprósztól ménes kitűnő hűri kétévese telet le madszeregt, egy hatalmas ellenfelet kényeztetve az első díj holtversenyes megosztására, mint Ebedri magyar. Vasárnap az Ercsibetalvány-díj vonzott néhány klassza kétéveset a starthoz, melyet Vica bizony nyert meg a tulajnyra tartott Persze barna ellen, míg a jóképűség El ne felejtés csak harmadik tudott lenni. A kétévesek handjában imponáló tizzenhatos mezőny indult, amely fölött Lorraine aratótt kényű győzelmet tog formájának megfelelően. A Hornomécs nek nyári nagy handicápját Ramon nyerte a tavasz óta nem látott erősen favorizált Kudlich ellen. A két nagy részletes eredmények ezek:

Szombat. I. 1. Királyhágó (1^{1/2} réf) (Prezner). 2. Szanasztó (5). 3. Elebőm (10). II. 1. Melodia (4) (Schejbal). 2. Scellilla (3). 3. Mátyás király (4). III. 1. Ballerina II. (1^{1/2}) (Nagy G.) és Ebedri magyar (p) (Prezner). 3. Mikoló (6). IV. 1. Nur für Dich (1) (Pintén). 2. V. 1. Brigitta (8). V. 1. Chip (2) (Esch Győző). 2. Frauenlob (3). 3. Amok (5). VI. 1. Gemalt (4) (Hauser). 2. Mással (4). 3. Ugardy (4). — Vasárnap. I. 1. Lora II. (2) (Esch Győző) és Államtitkár (8) (Prezner). 3. Donna Magda (4). II. 1. Lorraine (10) (Sajdik). 2. Integritás (3). 3. Terke (6). III. 1. Ramon (3). 2. Kudlich (p). 3. Delicat (3). IV. 1. Vica (4) (Bloist). 2. Persze barna (2). 3. El ne felejtés (3). V. 1. Ssemfűs (p) (Blöist). 2. Pannikám (8). 3. Setesuta (4). VI. 1. Felcső öcsse (8) (Takács). 2. Maruja (6). 3. Bombulus (2^{1/2}).

A Vignázna első hét műsora a múlt szezon legkedveltebb szindarbjait áll fel. A hék frakk, Diákélet, Tolvaj és Mértőlőkőkéek váltóznak a műsoron. Az előadások nyolc órákor kezdődnek.

A szesz új alapára. Az Országos Szászterektőrt Rt. közli, hogy a szesz alapára további intézkedések hekoiterlenként a következők: Általános denaturáló szerrel való denaturálás előjára szolgáló adómentes szeszre 110, ecetgyártáshoz szükséges adómentes szeszre 135, különleges denaturáló szerrel való denaturálás előjára szükséges adómentes szeszre 145, különféle üszesített éterek gyártásához szükséges adómentes szeszre 200, emberi fogyasztás előjára szolgáló adómentes szeszre 240 korona.

Fővárosi
CIRKUS
Városiliget

Teléfonoszám: 55-55

Naponta fél 8 órákor és este 8 órákor és szombatoktól 6 órákor kezdődnek a műsorok. A műsorok a következők: Szászterektőrt és Szászterektőrt, az Opera tagjai, mint vendégek, valamint a nagy műsor.

PESTI SÉTÁK Szanatórium

Nem tudom mindenki ugy van-e vele, de az én számomra korábban és szanatórium mindig borzadályt jelentő szavak voltak. Gondolom, régi csendősbetűtől volt ez. Kis, lépcsős mindenestül dalolta vasárnapi délután odakint a konyhán mosogatás közben:

Haldmádr szállt a Rókus falára,
Meghal köztünk valaki nemskorra,
En halok meg mert megül a szerelem,
A kórházban doktor Fischert szeretem

Énnyire emlékszem a hosszú-hosszu házból, amelynek szerelmi romantikáját hat éves kis gyermek még nem értette meg, de amelynek nyomán a Rókus és más kórházok képe úgy maradt meg emlékezetemben mint foglaltató, borzalmos epifánia, amelynek köfalán szünetlenül ott ül a szörnyű haldmádr, nagy fekete szárnyait csak néha rebbentve meg leházza, hogy egy kicsit felemelkedve szemlélje tartson a halálraítéltek felett, azután ugyanolyan lomha rebbentéssel visszahuppanjon a rideg kőfalra, mint Pöc díkos hollója.

És az a gyerekkori képet olyan erős és eltéríthetetlen volt, hogy később megpróbésem nem tudtam elárni, megpótlótani. Baráti kötelesség: kénytelen voltam egyszer-kétszer látogatást tenni kórházi betegágyánál és úgy mentem végig a kórházok falosán, hogy szemem szünetlenül a haldmádról keresett és az őgy melletti széken ülve ideges nyugtalanság bízsergett a lábamban: csak el, ki, minél előbb.

A szanatórium pedig nem volt egyéb, mint a kórház finomabb, bizalmas gerjesztési akará néve, ugyanazzal a haldmádral, ugyanazzal az étellel lemondó, szelívesítő, tiszteletlen szomorúsággal, borús, sötét, lezetlen birtványtalansággal. Hűbá olasztam derűs fehérséggel, kedves és finom ápolónővel, szelíes szobákkal, napsgárdával regényekben, cikkekben, prospektusokban, riportokban, a borzalmas nóta erősebb volt.

Haldmádr szállt a Rókus falára. ... Mig végül is — hűbá, üregek az ember — magam is odakértem. Megesett rajtam a szégyen: betegségi birkóztott le az ágyba és akárhogy is próbáltam semmibe venni, ott tartott makacsul, különböző apróbb katasztrófákkal fenyegetve, azután mikor ellendültsémet a láz végképpen megírte, gondos rokonok költtek a János szanatóriumba, a Városmajorba, amelynek fájdalmas elkultúrálódásáról éppen ebben a szerény rovásban írtam két héttel ezelőtt néhány kétségbeesítő sőt.

És most derült ki, hogy a fiatalkori illuziókért, néha csunydák is, mindenképpen jár. A János szanatórium (nem tudta pedig mit cselekszik) a melábus, szivertremegtető daloskának számomra elvette a himporát. Lekaparta róla a guógyíthatalan melánokúid és megmutatta alatta a szentimentális szerelem.

Mert haldmádrnak tényleg nyoma sem volt. De volt helyette aranyos barádom, az igazgató: Miska, aki kupidáló fölöttéget minden betegre a lelket és volt tréfásan, kedvesen flegmatikus orvos: doktor Fodor, aki előadást tartott nekem az újságírás és nikotínbetegségeket szoros kapcsolatáról az ölközt kezdve napjainkig és volt csinos mosolygó, pisze orrú, pergő-beszédű apoklófó kislánygy: Magda. Ezek voltak haldmádr helyett.

És volt még egy furcsa dolog. A betegnek köztül sokan nem ágyban feküdtek napról, hanem kint a kertben, kényelmes székekben. És napközben újságot olvastak. Az egyik úgynevezett üzleti kurzus-lapot, a másik úgynevezett látható liberális-lapot. Azután, liki olvasni a maga újságját, cserélik. És most a kurzus-ember olvasta a látható lapot is, a liberális ember az üzleti-lapot. Azután félreesték az újságokat és beszállított kezdek egymással. Nem ám bikuszekkel, vagy ököllel, hanem szép.

A rossz telefon

Hogyan lehet a bajon segíteni?

Ezer bajunk, idegtépő bosszúságunk, életünket megkeserítő kellemetlenségünk között nem utolsó helyen áll a telefon, sőt mondhatni a sor élén bűszkélkedik, mindárt a rangsor elején. Csak meg kell hallgatni, vagy egy telefonelőfizető panaszait, vagy talán meg sem kell hallgatni, mert ugyis kívülre tudja őket mindenki:

— Nem lehet már elviselni, az ember idegét rongyokká szakadnak. Drága, méregdrága és rossz. A központ nem jelentkezik, de ehhez hozzá vagyunk szokva, ezt csak eltűrni valahogy az ember. Az aktuális baj az, hogy a telefon rossz. Mindég rossz. Hol nem lehet érteni, amit nekem mondanak, mert a készülék zug, zörög, fűtül, sivit vagy borog, hol azt nem hallják, amit én mondok bele a kagylóba. Piros lesz a képm a dűhtől és erőlködésőtől, úgy bömbölköl és a másik végéről a drótnak először naivan, ártatlanul, majd mindig idegesebben és türelmetlenül folytatják csak azt halom: „Halló? Halló! Halló!” Fontos beszélőm volna X doktorral, de X doktor nem hallja, amit mondok és őt kérdő, vagy bosszankodó „Halló” után letesz a kagylót, azt gondolva, hogy valaki feltérfalta, vagy hogy a központ tévedésből csengettett.

— És akkor kérni kell a hiba-bejelentőt. És a hiba-bejelentő tudomásul veszi panaszomat, hogy a telefonom szünetlenül bug, vagy hogy nem lehet hallani, amit belebeszéllek, mert a nem tudok mást hívni, mert a lámpáskám nem gyullad ki a központban, vagy, hogy engem nem lehet hívni és akkor a hiba-bejelentő megígéri, hogy kiküldi a műszerészt. És sok-sok idő múlva a műszerész meg is jön és megrenarálja (optimista vagyok) a telefonomat. És a telefon sokkal rövidebb idő alatt, mint megreparálták, újra cioromlik.

A szerelő is panaszodik és minden malicia nélkül hozzá lehet tenni, teljes joggal. A telefonkészülékek ócskák, kopottak, hamar rom-

lanak. A rendelkezésre álló javító-szármak, kellékek sem elsőrangú minőségűek, kevesen vannak. A szerelők is kevesen vannak, nem győzik a munkát. Szemrehányást kapnak, hogy miért jönnek a bejelentés után olyan későn, pedig egész munkaidőjükből egyebet sem tesznek, mint hogy egyik készüléktől a másikhoz loholnak. Arról persze már beszélni is unalmas, hogy nem tudnak megérni, kevés a fizetésük, stb. stb.

Pedig talán volna az egész ügynek egy eléggé szimpla megoldása: Engedjék meg a szerelőnek, hogy magánelőfizetőket fogadjanak el a telefonjókabintartására szolgáló irodájukban kívül. Ezzel a megoldással mindenki jól járna. Jól járna első-sorban az előfizető, mert ha a jókabintartás emelt is a telefonköltöskéket, mindenki tisztában van azzal, hogy csak a rossz telefon drága, a jó telefon, ha több pénzbe kerül is, mindég aránytalanul olcsóbb.

Jól jár természetesen a szerelő, mert csinos mellék keresetbe jut szolgálati idején kívül.

Jól jár az a telefonelőfizető, aki nem veszi a szerelőt ilyenemódon igénybe, mert a szerelőt élvezve az a javítási munkák jó részét meghatalosított alá, kevesebb munka marad a hivatalos időre és így a közönséges előfizető rossz telefonja hamarabb kerül reparatura alá.

Jól jár az állam, mert hiszen gondtól szabadul meg, mikor módot ad alkalmazottainak arra, hogy privát-munkával rendez keresetbe jussanak.

És végül jól járnak a központos híresszolgák és az egész telefonos emberiség, mert a telefonok jók lesznek, a központban pedig semmi sem okoz annyi bosszúságot és idővesztést, mint a rossz telefon. Időtakarítás: gyorsabb kapcsolás, kevesebb tévedés, idegek megóvása mind következménye lenne ennek a megoldásnak.

A tekintetes Igazgatóság szíves figyelmébe!

Jómódúra szavakkal. Végül az egyik fel akart kelni, de nehezen ment meg a dolog (beteg volt szegény) a másik megfogta tehát a hóna alatt és felségettte.

Tudom, tudom miyen csepélt téma ez, és mégis megkérdem: drága Miska, kedves Fodor doktor és aranyos Magda: nem lehetne annak a János szanatóriumnak a falait eltoltatni egy kicsit, hogy betelérjünk nagy-nagy szelíd nyugalomra és bardságra mind akik ebben az országban lakunk?

Dehogyn lehet, dehogyn lehet. Hiszen én, aki kérdezem, mikor szabad volt kijönöm ebbe a veszekdő városba, én magam is úgy elszaladtam, hogy még búcsuzni is elfelejtettem és ezton küldöm, pótlólag szíves üdvözlétemet.

New-Yorki levél

Sűrűn jönnek már külföldre szaladt magyaroktól levelek, írások, idegen levegővel idegen országából. Ha kis impressiók is néha az első, de mindig érdekesekek, hiszen a mi magyar szemünk látja ilyennek vagy olyannak a dolgokat. Ezen a héten Newyorkból hoztunk levelet lepunk egy olvasójától, amelyeket, a személyi részletek kihagyásával itt adunk:

Newyork! A hajón eltöltött utolsó napról csak annyit jegyezhetek meg, hogy a kikötéstől 4 óra hosszat tettek próbára és vizsgára a „bevárandóttak hivatalnokok”, amíg kimondották „pas-

sád”. Orvosi vizsga, összekötés, rokon-ság, zsebben levő pénz, képesítés, munkakörmök stb! Beteg, tetteletlen, taszasmálkúli, koldus, olégedetlen emberre nincs szükség az Egyesült-Államokban. Newyork!

Kaprizatos alomvilág! A magam hangjától megledtem, amikor a liftben mondtam (itt „elevejtő”-nek hívják) be-bemondtam, hogy „fourteen”, értvén azáltal a 14-ik emeletet. Egy nagy házban van „express” lift és „local” lift. Az express a 10. emeleten alul meg sem áll.

Itt nem dobálóznak a papirpénzzel, két réz centet fizetek az utasomért. A napi koszmom futja 1.50-2 dollárról és a szobám heti bére hídog, meleg vízzel 6 dollár. A West 143-ik utcán. És alatt órád, hogy a város egy fő artériája: a Tiltt Eastvetől jobbra és balra eső utcák. Avast és West felévelé látták el és számtal. Minden utcán azam az „block” és 20 block egy mártföld (1.6 km.). A legmagasabb utca szám measure 200-on fölül van. A Cityben, amelyet itt „Down-Town”-nak neveznek, az utcáknak rendes notik van szám nélkül.

A híres nagy „rush”-t nem tapasztalom, de a folytonosan mozgásban levő, tempóban létkető élet azonnal szembetűnik. A „Subway” a föld alatt, a Street Car (villanyos) és autóbussz a föld színén és az „elevated” a föld fölött szekadatlannul közlekednek express-és helyiconvoktokkal. A telefon elsőrang.

Ennyit egyelőre. Bár még csak néhány napos amerikai vagyok, a legfontosabb közmondást: „Time is money maris” megtanultam.

K. Ödön.

Cigányok utcája

Este fényes tájban meglevönedik a kihalt Madách-utca. A földbenyomott házak kapun itt is, ott is sötét fénalakok bujának elő, körülnéznek, várnak. Csaknem mindig kigedűt, vagy más zeneszerzőmöt szorongat a hóna alatt. Egy perre alatt megtelik velük a kis utcaoska.

Alinak a kapuk előtt és várnak. Van, amelyik unja az állodálást, szembekötve vesz elő, leteríti a földre, ráül össze-kuporodva, mint a törökök. De a leg-többje nem ilyen fátyas, egyszerűen a kövöztre telepszik és nem tűzödk vele, hogy poros lesz a frissen keltét frakk-nadrág. Mert a Madách-utca lakóinál kötelező viselő a frakk, meg a szmoking. És a frakk ugyan csak nevében rohan az előző angol klubok megszokott evening dress-ével, de mégis estélyi öltözet és mint ilyen bizonyos méltóság-teljes és komoly külsevel ruházta fel a szegény külvárosi cigányzenekeket, akik itt várakoznak egymásra, hogy egyikét menjenek be a városba muzsikálni.

Pontban fényloklor mindenki a helyen áll, helyesebben áldogó a kapuja előtt. A bandavezetők soromásként, vizitálják az embereket, aztán összevondnak a megszokott csoportok és egymásután indulnak el ki a Kálvária-tér, ki meg a Mátyás-tér irányában. És ekkor egyszerre benpósiul az utca. Mintha a földből bujjak volna elő, apró kis purdek nyúzsigörnek mindenfelé. Nem a játékos, holdog, vígán gyermekekhez ez, komoly a nézésük, mintha már te-kintélyes elokor és tapaszlélt és esz-jelődöttség volna a hátuk mögött. Csak-jon ki tanítja meg a kis cigánygyerekeket ilyen fájdalmas komolyagsággal nézni ...

Amő 6 ós barna kezűk is a hegűdű nyakát szorongatja, akéresak az apjuké. Minnek szótlanul az utca közepén, követik a városba vonuló zeneszeresoprotakat, aztán egymásután rákérzik a nyekergő hurokok:

„Lassabó táno a slymmni ...”
Az apák megfogódottan hallgatják a lezóják nemzedék zenei produkcióját. A menet meg szótlanul tovább, a gyerekek játszókat fardahatatlannul a divatos rotát, aztán átérnek a Regző nyárta levdőre és már az utca vége felé járnak, amikor a közismert Salome rázendítenek. Egy öreg cigány úgy hallgatja, mintha hájjal konyogótnék.

Már csak néhány ház a Mátyás-térig. De most mind elhallgat, a Salome kelles közepén, mintha elvágták volna a hurokat. A nagyok is, meg a purdek is lábujjhegyen tipognak el egy félúdszint kis viáko előtt. A nyomorult kis házikó egyik ablakában gyászkeretes pappendokli-tábla ftyeg egy zsinerog erősitve. A táblán mindössze az a felírás:

„Kolompár Mihály, 612 4 év, kis-böbög.”

Ettől csendesödtek el. A halál, ennek a primitív külvárosi gyászjelentésnek az alakjában ráteve az újját a vonókra és azait parancsolt. És a nagyok, a kislányok, a gyerekek, meg az apró, szomorúsan hallgatag pompájával vonulnak el az alatt az ablak alatt, amely mögött „Kolompár Mihály, 612 4 év, kisbögög” álmúdik a végtelen eszton fölben ...

De az élet hív és a menet megy tovább. Végre elérkeznek a Madách-utca végére. A rajkók leeresztik a vonót, megfordulnak és indul kiak hazafelé. Vége a zenés kíséretnek. Az apákat elnyelte a város.

És ahogy mennek vissza a komoly kis apróságok az elárvult utca során, az egyik észrevétlenül elmarad a csoporttól. Nagy ravaszul úgy tesz, mintha a hegedűje hurján igazgatna valamit. Közben óvatosan pislog, elmentek-e már a többiek. Aztán amikor látja, hogy biztonságban van, senki sem figyeli, gyorsan belesurrant Kolompár Mihály kisbögög eszedesélté kapujánál. Az udvaron megáll, nyakába illeszti a hegedűt és lassan, simogatva ráveszti a vonót. És ócska négy ház esikorgóra áratja Hésos kapu, rúdos ablakot. Feketekedők, kislir szomsz asszony dugja ki az egyik ajtón, nézi a gyereket, nem tud szólni, csak hallgatja fel-felcsengett sirással a Kolompár Mihály kisbögög kedves notáját ...

A gyerek beteszeli, egyszerűen, cifra-zás nélkül. A feketekedők, kislir szemű asszony odaint neki, hogy jöjjön be, kap egy kis kenyereit, de a gyereket eszedesen, komolyan megrázza a fejét, hóna alit csapja a hegedűt és ahogy jött, halkán kiskurran a kapun.

Jean Christophe Budapesten

(A Hetfoi Naplo tudostojatol.)

A német embert egy Berlinben élő festő-barátom utasította hozzám, de csak akkor jelentkezett, mikor...

gyobb hibájuk, hogy minden egybire szervezkednek, csak éppen a legközelebbiek érdekeit védelmezik...

Német barátom körülhíngelt a teremben és alaposan szomogyozta a pesti duhajokat...

Az én impresszióm - mondta a német - az, hogy itt tulajdonképpen egy nagy hazugság folyik...

Öszintén megvallom, a legmelyebb csodálkozással a ellismeréssel hallgattam végig a német öleslőt...

Kedjük a kocsinál, - mondta a német kisnép professzorosa komolysággal és rendszerességgel. - Önök-nél most emelték fel a konflis árát...

az ételhordónak és hármát az italoznak. - Látja, így kell velük élni - mondta - és a ruhátár felé sietett...

Ezt az incidens azonban mélyen olluhalgattam a német öit, aki hazafelé menet még mindig abban a hiszemben fejegette egyedül elfogadható álláspontját...

Törvénszék

5 Kínél találtak a szerelmi párok meledékeit Néhány héttel ezelőtt a főkapitányi orkényrendészet őstálya a nyomra felkutatásban arról értesült...

5 A dollárbarát postafiszl. Tümegezen érkeztek a panaszok a postafizetés-főségához, hogy az amerikai levelekből valaki kilopkódja a mellékelt dollárokat...

5 A hitvesgyilkos jogszigorú. Még élelnek emlékeztetben van az családi dráma, mely múlt év június 9-én lejátszódtott a Napvillában...

azonban megígérte azt is, hogy mint férj, szorgalmasan fog tanulni, hogy tanulmányait befejeze. A házasság nem volt boldog, sőt Juhász már a mézes-hekenben feltékenykedett feleségére...

- Nem most, azonnal akorom! - mondotta vérbőrforgó szemekkel Juhász.

Az asszony próbálta kérelmi férjét, hogy álljon el attól, hogy most azonnal térjen hozzá vissza. Ez már azért sem lehetséges, mert először rendes ruházott akar neki szerezni...

A mi házasterelelük. Kinos incidens volt Dr. Szello Lajos konzuli attachéjának a házasterelel, Kis Gáborral. Mikor éjtel hazatért a lakására, mely az Anthon utcán 5. szám alatt van...

A paraszthát findjeje. Törökzent-miklós parasztfisúgása múlt év október 16-án bűt rendezett, mely az elmaradhatatlan emberhalálit fejeződtét be. Tekse Sándor, egy alig 20 éves legény, belekötött Sütő József kortárába...

Szomaházy István távollétében a szerkesztésért felel: DR. ELEK HUGÓ

Társzerkesztők: DR. ELEK HUGÓ és PAJOR MÁTYÁS

KERTMOZI Szerencse lovakok Történet az alszakai aranyezközönfelv. A főszerkesztő Wm Rogers

PARKMOZI A VÁROSMAJORBAN A Retek-uticában, a Trombitás-ut. melletti Az „enyveskezt” King Amerikai kalendör világító félv. Browne, a csodakutya Amerikai burleszk 2 felvonásban Cukrárszerelem Amerikai burleszk 1 felvonásban